

Utlåtande 2008:155 RIII (Dnr 304-4414/2005)

Nationalstadsparken – ta vara på Stockholms pärla

Motion av Åsa Romson m.fl. (mp) (2005:65)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2005:65) av Åsa Romson m.fl. (mp) anses besvarad med vad som
anförs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Mikael Söderlund anför följande.
(Föredragande borgarråd fr.o.m. den 15 september 2008 är Kristina Alvendal)

Ärendet

Åsa Romson m.fl. (mp) lyfter i en motion (2005:65) fram att Nationalstadsparken har en ovärderlig betydelse för Stockholm. Enligt motionärerna hotas värdena inom Nationalstadsparken, bl.a. genom ett antal exploateringsprojekt som har varit aktuella de senaste åren. I motionen betonas därför vikten av att skyddet för området tydliggörs och av att parken utvecklas. Åsa Romson m.fl. hemställer om att Nationalstadsparken inrättas som natur- och kulturresevat för att skydda strategiska biotoper och kulturlandskap, att de principer som anges i motionen följs i arbetet med den strategiska översiktsplanen, och att en skötselplan med långsiktig inriktning tas fram, att trädfällningslov införs i detaljplanerna i området mellan Södra och Norra Djurgården, att s.k. ekodukter och sociodukter planeras in och iordningställs vid Lidingövägen, Värtabanan och Roslagsvägen och att Stockholm verkar för att Haga-Brunnsviken utvecklas som Gustavianskt centrum och utomhusmuseum.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, dåvarande marknämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsmuseinämnden och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret delar i princip motionärernas bedömning att det finns behov av att tydliggöra skyddet och utveckla värdena inom Nationalstadsparken. Kontoret kan dock i likhet med övriga remissinstanser också konstatera att Stockholms stad, länsstyrelsen m.fl. redan bedriver ett utvecklingsarbete som till stor del ligger i linje med motionärernas förslag.

Marknämnden betonar att Nationalstadsparken till största delen ägs av staten och att staden endast äger mindre delar av parken. Nämnden påpekar i övrigt bl.a. att ett införande av marklovplikt för trädfällning skulle innebära ökad administration för nämnden samt att utformningen av bebyggelsen i Nationalstadsparkens kantzoner prövas i planprocessen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att utvecklingen av Nationalstadsparken måste ske i samklang med stadens behov av förändring och utveckling. Det är viktigt att det även i framtiden blir möjligt att både ha kvar och utveckla de verksamheter som idag finns i området. Vidare anser nämnden att det inte är någon lösning att inrätta ett natur- eller kulturresevat. Det skulle bara försvåra och hindra utvecklingen. Istället behövs en planering där utveckling och nyttjande av Nationalstadsparken samspelar. Stockholm måste få växa och i det sammanhanget går det inte att låsa in all nuvarande grönmärk i kultur- eller naturresevat.

Stadsbyggnadsnämnden anser att huvuddelen av frågorna i motionen ingår i nämndens pågående arbete med den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken. I planen kommer bl.a. möjligheterna att bevara och utveckla Nationalstadsparkens gröstruktur och parkens relation till de närmaste omgivningarna att belysas. Även frågan om en framtida naturresevatbildning ingår enligt nämnden i planarbetet.

Stadsmuseinämnden anser att det är angeläget att motionärernas förslag beaktas samt att största hänsyn tas till både kultur- och naturvärden. Det är enligt nämnden viktigt att öka kunskapen om både kulturmiljö, naturområden och bebyggelse samt att aktivt verka för att de synnerligen stora värdena bevaras.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att det krävs en framsynt planering för att Nationalstadsparken på lång sikt ska behålla sin karaktär av mångfacetterat park- och naturområde. Nämnden lyfter särskilt fram vikten av att natursambanden mellan Norra och Södra Djurgården bevaras och utvecklas, inte minst i samband med stadens planering för Norra Djurgårdsstaden.

Mina synpunkter

Grönskan präglar vår stad i lika hög grad som vattnet. Det är fantastiskt att vi i vår stad har en så stor park som Nationalstadsparken. Enbart landytan i parken är till exempel mer än dubbelt så stor som Bois de Boulogne i Paris, nästan sex gånger större än Central Park i New York och uppåt åtta gånger större än Hyde Park och Kensington Gardens i London.

Jag ser positivt på att utveckla området och ta till vara det unika som den erbjuder, både med naturlandskap, slott och den Gustavianska parkanläggningen. Utvecklingen av den resurs som parken utgör måste ske i samklang med stadens behov av förändring och förnyelse.

Att inrätta ett natur- eller kulturresevat är ingen lösning. Det skulle bara försvåra och hindra för parken. Istället behövs en planering där utveckling och nyttjande av Nationalstadsparken samspelar. Stockholm måste få växa och i det sammanhanget går det inte att låsa in all nuvarande grönmark i kultur- eller naturresevat. I många fall har det visat sig att införande av resevat har begränsat invånarnas möjligheter att använda områdena, samtidigt som ett områdes karaktär kan förändras på ett negativt sätt, t.ex. i form av förbuskning.

Ju fler människor som bor intill, som regelbundet besöker området, som kan njuta av det speciella i att ströva omkring i ett månghundraårigt kulturlandskap, desto fler ambassadörer får Nationalstadsparken.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2005:65) av Åsa Romson m.fl. (mp) om Nationalstadsparken – ta vara på Stockholms pärla

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Carin Jämtin* (s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Avslå föredragande borgarrådets förslag till beslut.
2. Avslå motionens förslag om marklovsplikt för trädfällning.
3. I övrigt återremittera ärendet i enlighet med nedanstående.
4. Därutöver anföra följande.

Ingen vinner på att det råder otydlighet om vad som är tillåtet eller otillåtet inom ramen för beslutad skyddslagstiftning. Det finns dessutom alla möjligheter att hitta väl fungerande och praktiska former för ett skydds- och utvecklingsarbete inom ramen för reservatsbestämmelser. Det som snarare komplicerar bilden i fallet med Nationalstadsparken är det splittrade ansvaret och de många ägarna och intressenterna. I ärendet hänvisas återkommande till arbetet med den fördjupade översiktsplanen. Ändå berör inte föredragande borgarrådet detta arbete och dess relevans för de frågeställningar motionen tar upp. Detta bör åtgärdas och motionen bör därför återremitteras.

Reservation anfördes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. godkänna motionen
2. uppdraga åt Stockholm Business region att i samverkan med nationalstadsparksrådet ta fram en marknadsföringsstrategi för Nationalstadsparken för att öka intresset hos boende och verksamheter i området och förädla upplevelserna än mer för stockholmarna och turisterna.
3. anföra följande:

Det har gått tre år sedan motionen lämnades in. Sedan dess har flera underlag presenterats och initiativ tagits för att bevara och utveckla nationalstadsparken, bl a har länsstyrelsen på uppdrag av regeringen tagit fram ett program för utvecklingen av området och stadsbyggnadskontoret har tagit fram en översiktsplan för Stockholms stads del av nationalstadsparken. Nyligen gav regeringen i uppdrag till länsstyrelsen att ta fram en vård- och utvecklingsplan för nationalstadsparken som ska klarlägga principer och långsiktiga mål för parkens utveckling. Samtidigt har ett nationalstadsparksråd inrättats för att samordna samtliga aktörer i parken.

Det är positivt att nationalstadsparken uppmärksammas och att flera aktörer gemensamt går ihop för att bevara och skydda dess unika värden. Här är det nya nationalstadsparksrådet ett viktigt forum för diskussion. Det är även bra att länsstyrelsen ges ansvar för utvecklingen.

Dock återstår det att se vad detta kommer att innebära konkret för nationalstadsparken.

Nationalstadsparken är ett av Stockholms mest värdefulla områden. Här förenas kvaliteter som många uppfattar som det bästa med Stockholm - skön natur, kulturhistoriska miljöer, unika nöjesattraktioner, glittrande vatten och stadspulsen om hörnet.

I det nu föreliggande förslaget till Stockholms stads översiktsplan för Nationalstadsparken tas dock inte dess unika natur- och kulturvärden tillvara. Istället ligger alltför stor tyngdpunkt vid att hitta exploateringsmöjligheter genom att tänja på lagen och att stycka upp området i bebyggelse-, park- och naturbitar. Det är i allt för hög grad inriktad på att hitta möjligheter till utökad exploatering och ett försvar för tidigare

ingrepp i Nationalstadsparken, i stället för den efterlängtrade visionen för hur natur- och kulturvärden ska bevaras och utvecklas inom nationalstadsparken.

Genom att dessutom avgränsa eller indela området i mer eller mindre exploateringsbara områden har hela idén med Nationalstadsparken missförstått. Med denna zonindelning frångår man helhetsperspektivet och det är ytterst tveksamt om föreliggande förslag är förenlig med själva grundtanken i lagen.

Nationalstadsparken bör, liksom nationalparker, betraktas såsom ett ytterst värdefullt område med riksintresse. Det är inte förenligt med byggandet av nya vägar genom området. Vi är emot byggandet av Norra länken och anser att nationalstadsparken hotas av reservatet för Österleden, det måste strykas i översiktplanen.

Även exploatering utanför Nationalstadsparken kan skada dess värden. Gränsovergångarna är känsliga och samtidigt viktiga både estetiskt och ekologiskt. Riksintressefrågan måste få större tyngd i bedömningar av planer i parkens omedelbara närhet.

Vi anser att nationalstadsparkens värdefulla kultur- och naturmiljö ska förädlas och göras mer tillgänglig. Stockholms stad bör ta initiativ till att tillsammans med samtliga aktörer och verksamheter inom området utveckla Nationalstadsparken till stadens största attraktion.

En marknadsföringsstrategi bör tas fram för Nationalstadsparken, för att öka intresset hos boende och verksamma i området, och förädla upplevelsorna än mer för stockholmarna och turisterna. Nationalstadsparken bör ses som en tillgång som turistmagnet och ett andningshål.

I Nationalstadsparken förenas på så sätt en attraktiv stad, ekonomiska intressen till att bevara dess värden, rekreation och hälsa för stockholmarna och bevarandet av ekosystemtjänster och biologisk mångfald.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2005:65) av Åsa Romson m.fl. (mp) anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Stockholm den 10 september 2008

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Mikael Söderlund

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Tomas Rudin, Roger Mogert, Teres Lindberg* och *Malte Sigemalm* (alla s) och *Inger Stark* (v) med hänvisning till reservationen av (s) och (v) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Emilia Hagberg* (mp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. godkänna motionen
2. uppdra åt Stockholm Business region att i samverkan med nationalstadsparksrådet ta fram en marknadsföringsstrategi för Nationalstadsparken
3. anföra följande:

Nationalstadsparken är ett av Stockholms mest värdefulla områden. Här förenas kvaliteter som många uppfattar som det bästa med Stockholm - skön natur, kulturhistoriska miljöer, unika nöjesattraktioner, glittrande vatten och stadspulsen om hörnet.

Sedan motionen lämnades in för tre år sedan har flera underlag presenterats och initiativ tagits som berör parken. Det är positivt att flera aktörer nu går ihop för att samverka kring parken och områdets utveckling. Det nya nationalstadsparksrådet ett viktigt forum för diskussion. Det är bra att länsstyrelsen ges ansvar för utvecklingen, men staden har tyvärr inte bidragit till arbetet på det aktiva sätt vi hade önskat.

Stockholms stad bör ta initiativ till att tillsammans med samtliga aktörer och verksamheter inom området utveckla Nationalstadsparken med stärkta natur- och kulturvärden till en av stadens största attraktioner både för boende och för turister. För detta bör en marknadsföringsstrategi tas fram.

I förslaget till Stockholms stads fördjupade översiktplan för Nationalstadsparken tas dock inte dess unika natur- och kulturvärden tillvara. Istället ligger nu alltför stor tyngdpunkt vid att hitta exploateringsmöjligheter genom att tänja på lagen och att stycka upp området i bebyggelse-, park- och naturbitar. Den är i alltför hög grad inriktad på att hitta möjligheter till utökad exploatering och ett försvar för tidigare ingrepp i Nationalstadsparken, i stället för den efterlängtrade visionen för hur natur- och kulturvärden ska bevaras och utvecklas inom nationalstadsparken.

I Nationalstadsparken förenas en attraktiv stad, ekonomiska intressen till att bevara dess värden, rekreation och hälsa för stockholmarna och bevarandet av ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Låt oss ta tillvara detta för framtiden!

ÄRENDET

Åsa Romson m.fl. (mp) lyfter i en motion fram att Nationalstadsparken har en ovärderlig betydelse för Stockholm. Enligt motionärerna hotas värdena inom Nationalstadsparken, bl.a. genom ett antal exploateringsprojekt som har varit aktuella de senaste åren. I motionen betonas därför vikten av att skyddet för området tydliggörs och av att parken utvecklas.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, dåvarande marknämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsmuseinämnden och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 mars 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Ärendet

Åsa Romson m.fl. (mp) lyfter i motion (2005:65) fram att Nationalstadsparken har en ovärderlig betydelse för Stockholm. Enligt motionärerna hotas värdena inom Nationalstadsparken, bl.a. genom ett antal exploateringsprojekt som har varit aktuella de senaste åren. I motionen betonas därför vikten av att skyddet för området tydliggörs och av att parken utvecklas. Åsa Romson m.fl. hemställer om

- att Nationalstadsparken inrättas som natur- och kulturresevat för att skydda strategiska biotoper och kulturlandskap,
- att de principer som anges i motionen följs i arbetet med den strategiska översiktplanen, och att en skötselplan med långsiktig inriktning tas fram,
- att trädfällningslov införs i detaljplanerna i området mellan Södra och Norra Djurgården,
- att s.k. ekodukter och sociodukter planeras in och iordningsställs vid Lidingövägen, Värtabanan och Roslagsvägen,
- att Stockholm verkar för att Haga-Brunnsviken utvecklas som Gustavianskt centrum och utomhusmuseum.

Ärendets beredning

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet till stadsledningskontoret, marknämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsmuseinämnden och Östermalms stadsdelsnämnd. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har ännu inte behandlat ärendet och i detta tjänsteutlåtande redovisas en sammanfattning av förvaltningens

tjänsteutlåtande. Inom stadsledningskontoret har ärendet beretts av infrastrukturavdelningen.

Sammanfattning av övriga remissinstansers synpunkter

Marknämnden betonar att Nationalstadsparken till största delen ägs av staten och att staden endast äger mindre delar av parken. Nämnden påpekar i övrigt bl.a. att ett införande av marklovplikt för trädfällning skulle innebära att ökad administration för nämnden samt att utformningen av bebyggelsen i Nationalstadsparkens kantzoner prövas i planprocessen.

Miljöförvaltningen ställer sig positiv till förslagen i motionen och anser att föreslagna åtgärder skulle kunna förstärka Nationalstadsparkens värden. Det finns dock enligt förvaltningen vissa svårigheter avseende stadens rådighet, exempelvis då Haga är beläget inom Solna stad.

Stadsbyggnadsnämnden anger att huvuddelen av frågorna i motionen ingår i nämndens pågående arbete med den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken. I planen kommer bl.a. möjligheterna att bevara och utveckla Nationalstadsparkens grönstruktur och parkens relation till de närmast omgivningarna att belysas. Även frågan om en framtida naturreservatsbildning ingår enligt nämnden i planarbetet.

Stadsmuseinämnden anser att det är angeläget att motionärernas förslag beaktas samt att största hänsyn tas till både kultur- och naturvärden. Det är enligt nämnden viktigt att öka kunskapen om både kulturmiljö, naturområden och bebyggelse samt att aktivt verka för att de synnerligen stora värdena bevaras.

Östermalms stadsdelsnämnd delar motionärernas uppfattning om att Nationalstadsparkens skydd behöver stärkas samt att det krävs en framsynt planering för att Nationalstadsparken på lång sikt ska behålla sin karaktär av mångfacetterat park- och naturområde. Nämnden lyfter särskilt fram vikten av att natursambanden mellan Norra och Södra Djurgården bevaras och utvecklas, inte minst i samband med stadens planering för Norra Djurgårdsstaden.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården inrättades 1995 som en nationalstadspark av riksintresse. Området som omfattas av bestämmelserna i miljöbalken är komplext, med såväl större natur- och parklandskap som mer bebyggda och anlagda delar. Det har också funnits oklarheter i hur man ska tolka bestämmelserna avseende Nationalstadsparken i miljöbalken.

Stadsledningskontoret delar i princip motionärernas bedömning att det finns behov av att tydliggöra skyddet och utveckla värdena inom Nationalstadsparken. Kontoret kan dock likhet med övriga remissinstanser också konstatera att Stockholms stad, länsstyrelsen m.fl. redan bedriver ett utvecklingsarbete som till stor del ligger i linje med motionärernas förslag.

Stadsledningskontoret vill i detta sammanhang särskilt lyfta fram stadsbyggnadsnämndens arbete med en fördjupad översiktplan för stadens del av Nationalstadsparken. Syftet med arbetet är, enligt nämndens lägesredovisning från 2004, att "långsiktigt ange stadens syn på Nationalstadsparkens bevarande och utveckling". Ett viktigt syfte med planen är också att ge vägledning för att göra avvägningar mellan bevarande

och förändring i enskilda ärenden. Den fördjupade översiktplanen ska enligt nu gällande tidplan var föremål för samråd under våren/sommaren 2006 och en behandling i kommunfullmäktige väntas bli aktuell under hösten 2007.

Stadsledningskontorets bedömning är att huvuddelen av förslagen i motionen kommer att belysas inom ramen för stadsbyggnadsnämndens planarbete, bl.a. frågan om en eventuell naturreservatsbildning i området. Därutöver bör det påpekas att staden deltar i länsstyrelsens programarbete för förvaltning, skötsel och utveckling av Nationalstadsparken. Stadsledningskontoret delar här stadsbyggnadsnämndens bedömning att staden bör ta ställning till en eventuellt kompletterande skötselplan för de relativt begränsade delar av Nationalstadsparken som staden äger när länsstyrelsen program färdigställts.

Marknämnden

Marknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 februari 2006 att besluta enligt kontorets förslag.

Reservation anfördes av vice ordföranden Mikael Söderlund (m), ledamöterna Berthold Gustavsson (m), Ulf Fridebäck (fp) och Martina Lind (fp) samt tjänstgörande ersättarna Helena Bonnier (m) och Maurice Forslund (kd) enligt det av vice ordföranden Mikael Söderlund m.fl. (m), ledamoten Ulf Fridebäck m.fl. (fp) och tjänstgörande ersättaren Maurice Forslund (kd) *bilaga 1*.

Markkontorets tjänsteutlåtande daterat den 25 januari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Marknämndens remisstid går ut 2005-02-16. I motionen anför Åsa Romson m.fl. (alla mp) bl.a. att beslut behöver tas för att tydliggöra skyddet och utveckla Nationalstadsparken. Motionärerna kommer med ett antal förslag, bl.a. natur- och kulturresevat, marklovplikt för trädfällning, ekodukter/sociodukter, Gustavianskt centrum, skötselplaner samt att bygga hänsynsfullt i kantzonen till parken och omvandla grus till gräs.

Nationalstadsparken ägs till största delen av staten. Staden äger endast mindre delar av parken.

Stadsbyggnadskontorets förslag till naturreservat var ute på remiss 1995 och avvaktar nu den fördjupade översiktplanen för parken. Länsstyrelsen i Stockholms län har fått regeringens uppdrag att utarbeta ett program för samordnad förvaltning, skötsel och utveckling av nationalstadsparken. Om marklovplikt för trädfällning förs in på allmän mark innebär det att kontoret måste söka marklov hos SBK varje gång ett träd

är så dåligt att det utgör en säkerhetsrisk och bör fällas. Trädplaner har tagits fram.

Markkontoret driver ett ekprojekt, ett spridningsvägsprojekt och ett ridbroprojekt.

Kontoret har inga synpunkter angående Gustavianskt centrum m.m. i Hagaparken.

Kungliga Djurgårdens Förvaltning håller på att ta fram en skötselplan för statens del av Nationalstadsparken.

Angående att bygga hänsynsfullt i kantzonen till parken så är detta något som prövas i samband med planprocesserna.

Remissen

Motionen har remitterats till marknämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, stadsmuseinämnden och Östermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast 2005-02-16.

Motionen

I motionen (bilaga 1) anför Åsa Romson, Cecilia Obermüller och Per Bolund (alla mp) bl.a. att det är tio år sedan Nationalstadsparken fick lagligt skydd och beslut be- höver tas för att tydliggöra skyddet och utveckla Nationalstadsparken. Vidare skriver de att en del exploateringsprojekt de senaste åren har kommit fram utan att någon tydlig planering av hur park- och naturlandskapet ska tas tillvara har gjorts. De hemställer därför om:

- att Nationalstadsparken skall inrättas som natur- och kulturresevat för att skydda strategiska biotoper och kulturlandskap.
- att trädfallningslov (marklovpåikt för trädfallning) införs i detaljplanerna i området mellan Södra och Norra Djurgården.
- att s.k. ekodukter och sociodukter planeras in och iordningsställs vid Lidingövägen, Värtabanan och Roslagsvägen.
- att Stockholm verkar för att Haga-Brunnsviken utvecklas som Gustavianskt centrum och utomhusmuseum.
- att principer som beskrivs i motionen (bl.a. ovanstående samt att Nationalstadsparkens kantzoner bebyggs hänsynsfullt och att Albano och Norra Station även skall användas till grönska) följs i arbetet med den strategiska översiktsplanen, och att en skötselplan med långsiktig inriktning tas fram.

Markkontorets synpunkter

Nationalstadsparken ägs till största delen av Statens Fastighetsverk med Kungliga Djurgårdens Förvaltning (KDF) som förvaltare. Stockholm stad äger endast delar av Kaknäsområdet, Djurgårdsstaden och området kring Tessinparken. Nationalstadsparken ingår även i Solna och Lidingö kommun.

Natur- och kulturlandskap

Frågan om natur- och/eller kulturresevat för delar av Nationalstadsparken har diskuterats med berörda markägare och intressenter. Kontoret anser att detta i första hand är en fråga för Statens fastighetsverk, KDF och Länsstyrelsen. Staden är engagerad via skötselavtal och genom ägandet av Kaknäsområdet. Staden håller också på med framtagandet av fördjupad översiktsplan där Stadsbyggnadkontoret är huvudman.

Ett förslag till naturresevat på Norra Djurgården, framtaget av stadsbyggnadskontoret, var ute på remiss 1995. Arbetet har sedan avvaktat att en fördjupning av över-

siktsplanen för Nationalstadsparken tas fram av Stadsbyggnadskontoret.

Länsstyrelsen i Stockholms län har fått regeringens uppdrag att utarbeta ett program för samordnad förvaltning, skötsel och utveckling av nationalstadsparken Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården. Programmet ska ange långsiktiga mål, övergripande principer samt konkreta riktlinjer för skötseln och utvecklingen av parken. Uppdraget redovisas troligen våren 2006.

Marklovplikt för trädfällning

Om marklovplikt för trädfällning förs in på allmän mark innebär det att kontoret måste söka marklov hos SBK varje gång ett träd är så dåligt att det utgör en säkerhetsrisk och bör fällas. Markkontoret anser därför att marklovplikt för trädfällning inte bör införas på stadens mark. Kontoret har ingen åsikt när det gäller privat mark.

Gatu- och fastighetskontoret tog fram trädplaner för innerstaden. Dessa planer redovisar gatuträden i staden och deras behov av förnyelse. Planerna visar även var nya träd kan planteras. Målsättningen är att Stockholm även i fortsättningen skall vara en grönskande stad med trädplanterade gator.

Markkontoret driver ett Miljömiljardsprojekt med syfte att stärka Stockholms unika ekomiljöer. I projektet ingår att göra en kartering av stadens alla ekomiljöer, en analys av befintliga och framtida värden och brister. Utifrån analysen tas en åtgärdsplan fram för nyplantering, restaurering och skötsel. I projektet ingår även genomförande av åtgärder. Karteringen startar våren 2006 och projektet ska vara klart 2007.

Ekodukter och sociodukter

Markkontoret har fått i uppdrag (MN 2005-09-22) att undersöka hur och var en ekodukt över Lidingövägen skulle kunna utformas. Dessutom så fick kontoret i samma ärende uppdraget att fortsätta med planeringen av en kombinerad ridbro/viltbro över Värtabanan. Kontoret har därför beställt en utredning som syftar till att utreda vilka naturvärden som bör prioriteras för att stärka samband och spridningsvägar mellan norra och södra Djurgården. Inventering av befintligt material som är framtaget angående detta ingår i uppdraget. Nämnden har föreslagit vissa åtgärder (bl.a. ekodukt över Lidingövägen och Roslagsvägen) och utredningen skall visa nyttan av dessa åtgärder ur olika perspektiv samt att ta fram förslag på andra åtgärder om det behövs. Utredningen skall visa nyttan av respektive åtgärd både ur djur- och växtsynpunkt samt människosynpunkt. Kontoret avser återkomma till nämnden angående detta våren 2006.

Kontoret projekterar för närvarande tillsammans med Banverket och KDF för uppförandet av en kombinerad ridbro/viltbro över Värtabanan.

Gustavianskt centrum

Kontoret har inga synpunkter på förslaget att Stockholm ska verka för att Haga-Brunnsviken utvecklas som ett Gustavianskt centrum och utomhusmuseum. Hagaparken ligger i Solna kommun.

Skötselplan m.m.

KDF arbetar sedan några år med att ta fram en skötselplan för statens del av Nationalstadsparken.

Som nämnts ovan fick Länsstyrelsen i Stockholm i uppdrag av regeringen att utar-

beta ett program för förvaltning, skötsel och utveckling av Nationalstadsparken. Uppdraget redovisas troligen våren 2006.

I Stadsbyggnadskontorets arbete med fördjupningen av översiktsplanen kommer möjligheterna att bevara och utveckla Nationalstadsparkens grönstruktur belysas.

I motionen lyfts fram att det är viktigt att bygga hänsynsfullt i kantzonen av parken och att det vid omvandling av industrimark skall planeras så att natur och rekreation stärks. De exempel som tas upp är Norra Station och Albano. Kontoret anser att det är viktigt att Stockholm ges möjlighet att växa och utvecklas. I namngivna exempel sker en samordnad planering som både tar hänsyn till behoven av ny exploatering och behoven av grönområden. Detta är något som prövas i samband med planprocessen.

Norra Station ligger utanför Nationalstadsparken och är ett av de områden nära parken som kontoret anser är lämpliga att bebygga och där det i planprocessen även tas hänsyn till hur området upplevs från Nationalstadsparken.

Markkontorets förslag

Väsentliga nya åtgärder i Nationalstadsparken bör tills vidare avvakta med hänsyn till pågående utredningsarbete och arbetet med den fördjupade översiktsplanen.

SLUT

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 mars 2006 att avslå förvaltningens förslag samt att därutöver anföra följande:

”Utvecklingen av Nationalstadsparken måste ske i samklang med stadens behov av förändring och utveckling. Det är viktigt att det även i framtiden blir möjligt att både ha kvar och utveckla de verksamheter som idag finns i området.

Att inrätta ett natur- eller kulturresevat är ingen lösning. Det skulle bara försvåra och hindra utvecklingen. Istället behövs en planering där utveckling och nyttjande av Nationalstadsparken samspelar. Stockholm måste få växa och i det sammanhanget går det inte att låsa in all nuvarande grönmark i kultur- eller naturreservat.

I många fall har det visat sig att införande av reservat har begränsat invånarnas möjligheter att använda områdena, samtidigt som ett områdes karaktär kan förändras på ett negativt sätt, t ex i form av förbuskning.

Det är angeläget att värnandet och utvecklingen av Nationalstadsparken inte får hindra eller försena avgörande projekt för staden som Norra Stationsområdet, Norra Länken eller Norra Djurgårdsstaden.

Vidare är det av vikt att buffertzoner som omger nationalstadsparken hålls till ett minimum. Då detta inte rör sig om en vanlig nationalpark, utan som namnet antyder en stadspark, är det inte orimligt att tillåta tämligen kraf-

tig exploatering i direkt närhet till parken. Detta skulle skapa möjlighet för innerstaden att expandera och ge fler medborgare möjlighet att bo i nära anslutning till parken.”

Reservation anfördes av ordföranden Viviann Gunnarsson (mp) och tjänstgörande ersättaren Stellan Hamrin (v), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamöterna Jan Valeskog (s), Reine Meyer-Strömberg (s), Per Aldeborg (s) och Ulla Jöhnk (s) samt tjänstgörande ersättaren Mervi Mäkinen Andersson (s), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 23 januari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Genom remiss från Kommunstyrelsen har Miljö- och hälsoskyddsnämnden erhållit rubricerade motion för yttrande senast den 16 februari 2006.

I motionen lyfts det fram att det är 10 år sedan Nationalstadsparken fick lagligt skydd. Trots det har det tagits få beslut som tydliggör skyddet och utvecklar Nationalstadsparken. Vidare menar motionärerna att flera exploateringsprojekt kommit fram utan någon tydlig planering av hur park- och naturlandskapet ska tas tillvara. I motionen hemställs ett antal punkter (se bilaga 2).

Nationalstadsparken

Riksdagen beslöt år 1994 att

"Området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården är en nationalstadspark. Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas."

Beslutet togs med stöd av naturresurslagen 3 kap 7 § och trädde i kraft 1 januari 1995. Paragrafen om Nationalstadsparken ingår numera i miljöbalken 4 kap 7 §.

Länsstyrelsens regeringsuppdrag

Länsstyrelsen i Stockholms län har fått regeringens uppdrag att utarbeta ett program för samordnad förvaltning, skötsel och utveckling av nationalstadsparken Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården. Programmet ska ange långsiktiga mål, övergripande principer samt konkreta riktlinjer för skötseln och utvecklingen av parken. I en halvtidsrapport av uppdraget (Halvtidsrapport 17/12-2004) konstaterar Länsstyrelsen att arbetet med att utveckla Nationalstadsparken bör utgå från en långsiktig och varaktig samsyn på värdet av Nationalstadsparken som en stor tillgång för regionen. Vidare konstaterar Länsstyrelsen att tillgängligheten till parken kan bli betydligt bättre och att förstärkt skydd eventuellt kan bli aktuellt.

Uppdraget skulle ha redovisats senast den 1 oktober 2005 men har försenats. Ny tid-

punkt är enligt förvaltningens kännedom inte fastställd, men redovisning sker troligtvis under våren 2006.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ställer sig positiv till de i motionen framlagda förslagen och anser, med tillgänglig information, att föreslagna åtgärder skulle kunna förstärka Nationalstadsparkens värden. Dock återfinns i förslagen vissa svårigheter avseende stadens rådighet exempelvis då Haga är beläget inom Solna stad.

Förvaltningen delar motionärernas uppfattning om att Nationalstadsparkens skydd behöver stärkas och förtydligas. Förvaltningen anser att det utöver gällande skydd i miljöbalken är nödvändigt med kompletteringar i lag som syftar till att minska tolkningsutrymmet i samband med åtgärder inom Nationalstadsparken. Miljöbalkens 4 kap. fastslår särskilda bestämmelser för mark- och vattenanvändningen i vissa utpekade områden i landet. Bestämmelserna har inte formen av områdesskydd (7 kap. miljöbalken) vilka inte ger förutsättning för prövning av mindre projekt som sammantaget och på lång sikt kan minska bevarandevärdena. Bestämmelserna innebär vidare att inte heller tillsyn sker. Staden har under lång tid fört diskussioner om inrättande av naturreservat för norra och södra Djurgården i syfte att stärka skyddet i Nationalstadsparken. Staden bör ta nya initiativ för att i samråd med staten inrätta denna skyddsform även för riksintresset Nationalstadsparken.

Vad gäller inrättande av natur- och kulturresevat för att skydda strategiska biotoper och kulturlandskap anser förvaltningen i likhet med motionärerna att dessa är viktiga att skydda. Innan något säkerställandearbete inleds kan det vara lämpligt att invänta resultatet av Länsstyrelsens regeringsuppdrag. Vidare kan stadens egna utredningar angående fördjupad översiktsplan för Nationalstadsparken och stadens plan för naturreservatsbildning ligga till grund för lämpliga former för ytterligare skydd inom Nationalstadsparken.

Slut

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 februari 2006 att som svar på remissen överlämna och åberopa kontorets tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Katariina Güven (fp), Bengt Gunnar Herrström (fp), Mats G. Nilsson (m), Anna König (m) och Petter Lindfors (m), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 februari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

SAMMANFATTNING

Åsa Romson, Cecilia Obermüller och Per Bolund (alla mp) har i en motion föreslagit ett antal förstärkningar av Nationalstadsparken, bl.a. ett besökscenter, ekodukter och sociodukter, natur- eller kulturresevat, markklovpikt för trädfällning, nyskapande av grönska, hänsynsfullt byggande i kantzonen och en skötselplan.

Stadsbyggnadskontorets uppdrag att ta fram en översiktsplan för Nationalstadsparken kommer inom kort redovisas i stadsbyggnadsnämnden, inför samråd våren 2006. I översiktsplanearbetet behandlas de frågor som tas upp i motionen och som avser den fysiska miljön. Kontoret vill ändå nu redovisa sin inställning i några av frågorna som tas upp i remissen.

En ny ridbro över Värtabanan projekteras för närvarande. Markkontoret utreder förutsättningarna för att förbättra förbindelserna över eller under Lidingövägen och Roslagsvägen.

I stadsbyggnadskontorets förslag till plan för naturreservatsarbetet, som godkändes i stadsbyggnadsnämnden 27 oktober 2005, föreslår kontoret att staden avvaktar med arbetet med naturreservat för Norra Djurgården och Södra Djurgården med Ladugårdsgärde. Frågan om lämpligheten av kommunala naturreservat i de aktuella områdena kommer behandlas i fördjupningen av översiktsplanen för Nationalstadsparken.

I stadsbyggnadskontorets rapport ”Nationalstadsparkens ekologiska infrastruktur” pekas på behovet av att skyddsbestämmelser för värdefulla naturmiljöer införs i detaljplanerna i parkens spridningsvägar och buffertzoner. I det detaljplanearbete som pågår för industrimarken i Albano planeras för ny grönska.

I arbetet med fördjupningen av översiktsplanen kommer möjligheterna att bevara och utveckla Nationalstadsparkens grönstruktur och Nationalstadsparkens relation till de närmast omgivningarna belysas. Staden följer Djurgårdsförvaltningens framtagande av en skötselplan och länsstyrelsens uppdrag att utarbeta ett program för förvaltning, skötsel och utveckling av Nationalstadsparken, och bör därefter ta ställning till ev. kompletterande skötselplan för de mark- och vattenområden som staden äger.

UTLÅTANDE

Ärendet

Åsa Romson, Cecilia Obermüller och Per Bolund (alla mp) har i en motion föreslagit

- att Stockholm verkar för att Haga-Brunnsviken utvecklas som ett Gustavianskt centrum och utomhusmuseum
- att s.k. ekodukter och sociodukter planeras in och iordningställs vid Lidingövägen, Värtabanan och Roslagsvägen.
- att Nationalstadsparken inrättas som natur- eller kulturresevat för att skydda strategiska biotoper och kulturlandskap
- att markklovpikt för trädfällning införs i detaljplanerna i området mellan Södra och Norra Djurgården.

- att marken i Albano och Norra Station som nu omvandlas även används till grönska för att stärka natur- och rekreationsvärdena och att nya byggnader planeras in i park- och landskapsmiljön.

- att Nationalstadsparkens kantzoner bebyggs hänsynsfullt

- att ovanstående principer följs i arbetet med fördjupningen av översiktsplanen

- att en skötselplan med långsiktig inriktning tas fram.

Stadsbyggnadsnämnden har, tillsammans med marknämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsmuseinämnden och Östermalms stadsdelsnämnd, fått ärendet på remiss för yttrande senast den 23 februari.

Stadsbyggnadskontorets synpunkter

Nationalstadsparkens lagskydd infördes 1 januari 1995 med syftet att långsiktigt slå vakt om det historiska landskapet och dess värden. Det är ett komplext område som är skyddat. Det historiska landskapet omfattar både större natur- och parklandskap och mer bebyggda och anlagda delar. Lagskyddet ställer särskilda krav på ny bebyggelse och nya åtgärder inom området, med stoppregler för det som inte är tillåtet, men reglerar inte vård eller skötsel. Bestämmelsen ska enbart tillämpas då olika tillstånd provas.

För Norra och Södra Djurgården är ägandeförhållanden speciella. Stockholms stad äger Kaknäsområdet, resterande delar ägs av staten. För huvuddelen av det statliga markinnehavet, det som brukar kallas Djurgårdsmarken (inklusive t.ex. universitetet och Albano), har Konungen enskild dispositionsrätt enligt en överenskommelse i samband med 1809 års regeringsform, då marken överfördes från Konungen till staten. För Djurgårdsmarken gäller att inkomsterna från området endast får användas till Djurgårdens förbättring och förskönande samt för underhåll av dess vägar och broar. Djurgårdsmarken, tillsammans med stora delar av den statligt ägda marken i Nationalstadsparken i övrigt, förvaltas av Kungl. Djurgårdens Förvaltning.

Stadsbyggnadskontorets uppdrag att ta fram en översiktsplan för Nationalstadsparken kommer inom kort redovisas i stadsbyggnadsnämnden, inför samråd våren 2006. I översiktsplanearbetet behandlas de frågor som tas upp i motionen och som avser den fysiska miljön. Kontoret vill ändå nu redovisa sin inställning i några av frågorna som tas upp i remissen.

Ekodukter och sociodukter

En ridbro över Värtabanan, som också ska kunna fungera som viltbro, projekteras för närvarande i samarbete mellan staden, Banverket och Kungliga Djurgårdens förvaltning. Markkontoret utreder också förutsättningarna för att förbättra förbindelserna över eller under Lidingövägen och Roslagsvägen. Sedan 2002 finns en avsiktsförklaring mellan staden och Vägverket om att påbörja planeringsarbetet för en tunnelförläggning av Roslagsvägen mellan Frescati och Ålkistan. Eventuella ekodukter och sociodukter i Nationalstadsparken måste noggrant inpassas i såväl stadslandskapet som det historiska landskapet.

Natur- eller kulturresevat

Stadsbyggnadsnämnden har sedan 1993 haft kommunfullmäktiges uppdrag att läg-

ga fram förslag till naturreservat eller andra relevanta bevarandebestämmelser med tillhörande skötselplaner för Norra och Södra Djurgården i samarbete med staten. Beslutet togs i samband att kommunfullmäktige godkände ett för Stockholm och Solna gemensamt program för planering av området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården, d.v.s. det område som 1995 pekades ut som nationalstadspark.

Ett förslag till naturreservat på Norra Djurgården, framtaget av stadsbyggnadskontoret, var ute på remiss 1995. Arbetet har sedan avvaktat att en fördjupning av översiktsplanen för Nationalstadsparken tas fram, vilket tagit längre tid än beräknat eftersom områdena till största delen är statligt ägda och under kunglig dispositionsrätt. I november 2003 fick länsstyrelsen i Stockholm i uppdrag av regeringen att utarbeta ett program för förvaltning, skötsel och utveckling av Nationalstadsparken, ett arbete som ska slutföras under första kvartalet 2006. Behovet av att ytterligare säkra värdena i de större obebyggda områdena är en väsentlig fråga för programarbetet. På grund av detta har kontoret i den plan för arbetet med nya naturreservat som godkändes av stadsbyggnadsnämnden den 27 oktober 2005 föreslagit att staden avvaktar med arbetet med naturreservat för Norra Djurgården och Södra Djurgården med Ladugårdsgårde. Frågan om lämpligheten av kommunala naturreservat i de aktuella områdena kommer behandlas i fördjupningen av översiktsplanen för Nationalstadsparken.

Marklovplikt för trädfallning

I stadsbyggnadskontorets rapport "Nationalstadsparkens ekologiska infrastruktur" pekas på behovet av att skyddsbestämmelser för värdefulla naturmiljöer införs i gällande detaljplaner för spridningsvägen över Gärdesstaden. Även inom området norr om Lidingövägen (Idrottsparken), Institutionsbältet vid Brunnsviken och västra Södra Djurgården behöver de värdefulla naturmiljöerna skyddas.

Omvandla industrimark till grönska

I det detaljplanearbete som pågår för industrimarken i Albano planeras för ny grönska för att stärka natur- och rekreationsvärdena och en noggrann placering av de nya byggnaderna i park- och landskapsmiljön. Norra stationsområdet ingår inte i Nationalstadsparken eller i någon av dess viktigare spridningsvägar.

Bygg hänsynsfullt i kantzonen och fördjupning av översiktsplanen

I arbetet med fördjupningen av översiktsplanen kommer möjligheterna att bevara och utveckla Nationalstadsparkens grönstruktur belysas, liksom Nationalstadsparkens relation till de närmaste omgivningarna.

Skötselplan

Kungl. Djurgårdens förvaltning arbetar sedan några år med att ta fram en skötselplan för hela Nationalstadsparken. Som nämnts ovan har länsstyrelsen i Stockholm i uppdrag av regeringen att utarbeta ett program för förvaltning, skötsel och utveckling av Nationalstadsparken. Staden följer dessa arbeten och bör därefter ta ställning till ev. kompletterande skötselplan för de mark- och vattenområden som staden äger.

Stadsmuseinämnden

Stadsmuseinämnden beslutade vid sitt sammanträde den 6 februari 2006 att tillstyrka motionen.

Reservation anfördes av vice ordförande Cecilia Brinck (m), *bilaga 1*.

Stadsmuseiförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 februari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

UTLÅTANDE

Ärendets beredning

Remissen har handlagts av stadsmuseiförvaltningens kulturmiljöavdelning

Remissen

Från kommunstyrelsen har till stadsmuseinämnden remitterats ovan rubricerade ärende för yttrande senast 2006-02-16.

Motionen

Motionen är föranledd av att det är 10 år sedan Nationalstadsparken fick lagligt skydd. Enligt motionärerna har det under denna tid tagits få beslut för att tydliggöra skyddet och utveckla nationalstadsparken. I motionen hemställs bl.a. att Nationalstadsparken inrättas som natur- och naturreservat, att en skötselplan tas fram och att trädfällningslov införs i detaljplanerna i gränsområdena till nationalstadsparken. Vidare att ekodukter och socio-dukter inrättas samt att Haga-Brunnsviken utvecklas som Gustavianskt centrum och utomhusmuseum.

Förvaltningens synpunkter

Stadsmuseiförvaltningen anser att det är angeläget att motionärernas förslag beaktas. Största hänsyn måste tas till både kultur- och naturvärden. Det är viktigt att öka kunskapen om både kulturmiljö, naturområden och bebyggelse samt att aktivt verka för att de synnerligen stora värdena bevaras. De frågor som berör direkta naturvärden ligger dock utanför förvaltningens kompetensområde.

En del av de frågor som tas upp i motionen behandlas för närvarande av länsstyrelsen, djurgårdsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret. Länsstyrelsen i Stockholms län har fått regeringens uppdrag att utarbeta ett program för samordnad förvaltning, skötsel och utveckling av Nationalstadsparken. Programmet skall ange långsiktiga mål, övergripande principer samt konkreta riktlinjer för skötseln och utvecklingen av parken och skall vara klart under våren 2006. Kungl. Djurgårdens Förvaltning arbetar med att ta fram en skötselplan för Nationalstadsparken. En förnyad remissrunda av planen kommer troligen att genomföras under våren. Stadsbyggnadskontoret arbetar med att ta fram en översiktsplan för Stockholms del av Nationalstadsparken. Översiktsplanen syftar till att ange stadens syn på hur Nationalstadsparken skall värnas och utvecklas och ge vägledning hur de särskilda hushållningsbestämmelserna som gäller för området skall tillämpas. Översiktsplanen beräknas bli antagen av kommunfullmäktige under våren 2006.

Stadsmuseiförvaltningen anser det ytterst angeläget att Nationalstadsparken värnas både genom framtagande av övergripande principer och konkreta åtgärder. Förvaltningen anser att motionen skall tillstyrkas.

SLUT

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 januari 2006 att godkänna förvaltningens förslag.

Reservation anfördes av vice ordföranden Helena Bonnier m fl (m), ledamöterna Claes Fleming m fl (fp) och Jan Ulander (kd), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 januari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

I motion till Stockholms fullmäktige hemställer Åsa Romson (mp) mfl om en rad åtgärder och grundläggande principer för att stärka skyddet för Nationalstadsparken. Park- och naturlandskapet har ovärderliga värden för Stockholm som besöksstad och för dagens och morgondagens stockholmare, menar motionären. Sedan parken inrättades har få beslut tagits för att tydliggöra parkens skydd och utveckling. Dess värden befaras, enligt motionären, gå förlorade vid ovarsam planering och omedveten hantering.

Stadsdelsförvaltningen delar motionärernas uppfattning om att Nationalstadsparkens skydd behöver stärkas. Bestämmelserna för Nationalstadsparken i miljöbalkens kap. 4 är en sorts portalparagraf som inte är av karaktären områdesskydd och inte tydliggör särskilda föreskrifter för och tillsyn av Nationalstadsparken. Ett sätt att förstärka skyddet är att inrätta natur- och kulturresevat. Reservatsbildning ger en tydlig reglering av områdesskyddet genom att mål, syfte och särskilda föreskrifter fastställs liksom att tillsyn regelbundet utövas. För att Nationalstadsparken på lång sikt ska behålla sin karaktär av mångfacetterat park- och naturområde, del av de gröna kilarna och rikliga innehåll av djur, växter och livsmiljöer behövs förutom ett förstärkt skydd även en framsynt planering. Förutsättningar för detta är att den fördjupade översiktplanen för Nationalstadsparken kommer till stånd och att en långsiktig skötselplan utarbetas.

Vid stadens planering av exploateringsområdet Norra Djurgårdsstaden har förvaltningen upprepade gånger påpekat vikten av att natursambanden mellan Norra och Södra Djurgården bevaras och utvecklas. Spridningskorridorer behöver stärkas och

nyskas, kärn-områden för biologisk mångfald skyddas och bevaras och intilliggande buffertzoner värnas. Samtidigt ska bostäder byggas för att möjliggöra att staden kan växa i enlighet med de politiska ambitionerna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom programområdet Kultur och Miljö.

Bakgrund

I motion till Stockholms fullmäktige föreslår Åsa Romson (mp) mfl åtgärder för att stärka skyddet för Nationalstadsparken. Park- och naturlandskapet har ovärderliga värden för Stockholm som besöksstad och för dagens och morgondagens stockholmarna, menar motionärerna. Sedan parken inrättades har få beslut tagits för att tydliggöra parkens skydd och utveckling. Parkens värden befaras gå förlorade, enligt motionärerna, vid ovarsam planering och omedveten hantering där den steg för steg förminskas och stora värden kan gå förlorade.

I motionen hemställs om:

- att Nationalstadsparken inrättas som natur- och kulturresevat för att skydda strategiska biotoper och kulturlandskap,
- att principer (beskrivna i motionen) följs i arbetet med den strategiska översiktplanen och att en skötselplan med långsiktig inriktning tas fram,
- att trädfällningslov införs med detaljplaner i området mellan Södra och Norra Djurgården,
- att sk ekodukter och sociodukter planeras in och iordningställs vid Lidingövägen, Värtabanan och Roslagsvägen,
- att Stockholm verkar för att Haga-Brunnsviken utvecklas som Gustavianskt centrum och utomhusmuseum.

Förvaltningens förslag

Stadsdelsförvaltningen delar motionärernas uppfattning om att Nationalstadsparkens skydd behöver stärkas. Bestämmelserna för Nationalstadsparken i miljöbalkens kap. 4 är en sorts portalparagraf som ska förhindra bebyggelse, anläggningar och åtgärder som gör direkt intrång i eller skadar det historiska landskapet natur- och kulturvärden. Denna lagstiftning är inte av karaktären områdesskydd och ger inte förutsättning för prövning av mindre projekt som sammantaget och på lång sikt kan förändra bevarandevärdena. Den innebär heller inte att tillsyn sker. Ett sätt att förstärka skyddet är att inrätta natur- och kulturresevat. Reservatsbildning ger en tydlig reglering av områdesskyddet genom att mål, syfte och särskilda föreskrifter fastställs liksom att tillsyn regelbundet utövas.

För att parken på lång sikt ska behålla sin karaktär av mångfacetterat park- och naturområde, del av de gröna kilarna och rikliga innehåll av djur, växter och livsmiljöer behövs förutom ett förstärkt skydd även en framsynt planering, som medverkar till att

utveckla och stärka parkens ovärderliga kvaliteter. Förutsättningar för detta är bland annat att den fördjupade översiktplanen för Nationalstadsparken kommer till stånd och att en långsiktig skötselplan utarbetas.

Vid stadens planering av exploateringsområdet Norra Djurgårdsstaden har förvaltningen upprepade gånger påpekat att Nationalstadsparken värden riskerar att utarmas. Förvaltningen har bland annat framfört att natursambanden mellan Norra och Södra Djurgården måste bevaras och utvecklas. Exempelvis behöver spridningskorridorer stärkas och nyskapas. Detta kan ske genom gångbroar och ekodukter men också genom att hänsyn tas till befintliga naturstråk. Vidare behöver ökad hänsyn tas till den ekologiska infrastrukturen där kärnområden för biologisk mångfald måste skyddas och bevaras och intilliggande buffertzoner värnas. I samband med att grönytor tas i anspråk måste dessa kompenseras. Samtidigt ska bostäder byggas för att möjliggöra att staden kan växa i enlighet med de politiska ambitionerna. Förvaltningen anser inte att ovanstående aspekter hittills i tillräcklig omfattning beaktats i stadens planering.

Förvaltningen efterlyser också en grundlig genomlysning av följderna av det ökade nyttjandet av Nationalstadsparkens kvaliteter vilket blir konsekvensen av att flera tusen nya bostäder byggs i närliggande områden vid Norrtull, Hjorthagen och Värtanområdet.

RESERVATIONER M.M.

Marknämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Mikael Söderlund (m), ledamöterna Berthold Gustavsson (m), Ulf Fridebäck (fp) och Martina Lind (fp) samt tjänstgörande ersättarna Helena Bonnier (m) och Maurice Forslund (kd) enligt det av vice ordföranden Mikael Söderlund m.fl. (m), ledamoten Ulf Fridebäck m.fl. (fp) och tjänstgörande ersättaren Maurice Forslund (kd) enligt följande

Förslag till beslut
att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
att därutöver anföra följande:

”Utvecklingen av Nationalstadsparken måste ske i samklang med stadens behov av förändring och utveckling. Det är viktigt att det även i framtiden blir möjligt att både ha kvar och utveckla de verksamheter som idag finns i området.

Att inrätta ett natur- eller kulturresevat är ingen lösning. Det skulle bara försvåra och hindra utvecklingen. Istället behövs en planering där utveckling och nyttjande av Nationalstadsparken samspelar. Stockholm måste få växa och i det sammanhanget går det inte att låsa in all nuvarande grönmark i kultur- eller naturresevat.

I många fall har det visat sig att införande av resevat har begränsat invånarnas möjligheter att använda områdena, samtidigt som ett områdes karaktär kan förändras på ett negativt sätt, t ex i form av förbuskning.

Det är angeläget att värnandet och utvecklingen av Nationalstadsparken inte får hindra eller försena avgörande projekt för staden som Norra Stationsområdet, Norra Länken eller Norra Djurgårdsstaden.”

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av ordföranden Viviann Gunnarsson (mp) och tjänstgörande ersättaren Stellan Hamrin (v) enligt följande

Förslag till beslut
att bifalla motionen
att därutöver anföra följande.

”Från och med 1 januari 1995 skyddas området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården som nationalstadspark. I och med detta stärktes skyddet för ett av Stockholms viktigaste grönområden som på många sätt är en stor tillgång för staden. Trots detta hotas Nationalstadsparken att bitvis förminska när byggprojekt genomförs utan någon tydlig planering av hur park- och naturlandskapet ska tas tillvara. Det är därför

viktigt att åtgärder vidtas för att stärka nationalstadsparkens värden, såsom motionären föreslår. Motionen bör därför bifallas.”

Reservation anfördes av ledamöterna Jan Valeskog (s), Reine Meyer-Strömberg (s), Per Aldeborg (s) och Ulla Jöhnk (s) samt tjänstgörande ersättaren Mervi Mäkinen Andersson (s) enligt följande

Förslag till beslut
att i huvudsak godkänna miljöförvaltningens förslag till yttrande
att avstyrka förslaget om marklovplikt för trädfällning
att därutöver anföra följande.

”Det är viktigt att frågan om lämpligheten av kommunala naturreservat i de aktuella områdena kommer behandlas i fördjupningen av översiktsplanen för Nationalstadsparken. Det är dock till stor del en fråga för dess markägare och intressenter i form av Statens fastighetsverk, Kungliga Djurgårdsförvaltningen och Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har också som förvaltningen redovisar fått regeringens uppdrag att utarbeta ett program för samordnad förvaltning, skötsel och utveckling av nationalstadsparken Ulriksdal – Haga – Brunnsviken - Djurgården.

Det är inte lämpligt att införa marklovplikt för trädfällning hos stadsbyggnadskontoret varje gång ett träd, sjukt eller som utgör en säkerhetsrisk, måste fällas. Det skulle innebära en tidsmässigt utdragen byråkrati med sådant ansökningsförfarande, med bland annat risker för olyckor i området, om skadade träd tillåts stå kvar för länge.

Det är också viktigt att fastslå att eventuella ekodukter och sociodukter i Nationalstadsparken noggrant måste inpassas i såväl stadslandskapet som i det historiska landskapet.”

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Katariina Güven (fp), Bengt Gunnar Herrström (fp), Mats G. Nilsson (m), Anna König (m) och Petter Lindfors (m) enligt följande

Förslag till beslut
att stadsbyggnadsnämnden beslutar att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut och därutöver anföra följande:

”Utvecklingen av Nationalstadsparken måste ske i samklang med stadens behov av förändring och utveckling. Det är viktigt att det även i framtiden blir möjligt att både ha kvar och utveckla de verksamheter som idag finns i området.

Att inrätta ett natur- eller kulturresevat är ingen lösning. Det skulle bara försvåra och hindra utvecklingen. Istället behövs en planering där utveckling och nyttjande av Nationalstadsparken samspelar. Stockholm måste få växa och i det sammanhanget går det inte att låsa in all nuvarande grönmärk i kultur- eller naturreservat.

I många fall har det visat sig att införande av reservat har begränsat invånarnas möjligheter att använda områdena, samtidigt som ett områdes karaktär kan förändras på ett negativt sätt, t ex i form av förbuskning.

Det är angeläget att värnandet och utvecklingen av Nationalstadsparken inte får hindra eller försena avgörande projekt för staden som Norra Stationsområdet, Norra Länken eller Norra Djurgårdsstaden.

Vidare är det av vikt att buffertzoner som omger nationalstadsparken hålls till ett minimum. Då detta inte rör sig om en vanlig national park, utan som namnet antyder en stadspark, är det inte orimligt att tillåta tämligen kraftig exploatering i direkt närhet till parken. Detta skulle skapa möjlighet för innerstaden att expandera och ge fler medborgare möjlighet att bo i nära anslutning till parken.

Stadsbyggnadskontoret bör därför i sin framtida planering söka testa och flytta fram gränserna för byggnation i närheten av nationalstadsparken."

Stadsmuseinämnden

Reservation anfördes av vice ordförande Cecilia Brinck (m) enligt följande

Förslag till beslut
att avslå motionen
att därutöver anför följande:

"Motionärerna föreslår att Nationalstadsparken ska inrättas som natur- och kulturresevat för att "skydda strategiska biotoper och kulturlandskap". Därmed skulle ytterligare ett stort markområde i Stockholm göras otillgängligt för framtida beslut och prioriteringar, något jag finner oacceptabelt. Det är inte rimligt att binda upp stora ytor på det sättet och därmed avhända framtidens stockholmare beslutanderätten över dem.

Vad gäller Nationalstadsparken är det dessutom så att flesta av de konkreta åtgärder som motionärerna föreslår redan är på gång.

Länsstyrelsen har i uppdrag att utarbeta ett program för samordnad skötsel, förvaltning och utveckling, Djurgårdsförvaltningen arbetar med att ta fram en skötselplan, stadsbyggnadskontoret arbetar fram en översiktplan för den del av Nationalstadsparken som ligger i Stockholms stad.

Dessa åtgärder torde vara alldeles tillräckliga för att skydda Nationalstadsparken,"

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Helena Bonnier m fl (m), ledamöterna Claes Fleming m.fl. (fp) och Jan Ulander (kd) enligt följande

Stadsdelsnämnden föreslås besluta
att avslå motionen samt
att därutöver anföra

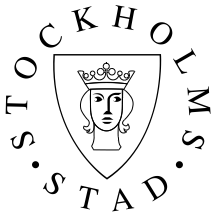
”Vi från den borgerliga sidan stöder tankegångarna runt Nationalstadsparken och verkar på olika nivåer för att dessa tankegångar ska förverkligas. Vi anser dock att det måste ske i samklang med stadens behov av förändring och utveckling.

Med det resonemang som motionären har när det gäller Nationalstadsparken skulle Fysikcentrum aldrig byggts. Det är viktigt att det även i framtiden blir möjligt dels att ha kvar de verksamheter som finns idag men även utveckla dessa.

Lösningen för området är inte att inrätta ett natur- eller kulturresevat. Det skulle bara innebära försvårande och hindrande av utvecklingen av t ex universitetsområdet. Istället behövs en planering där utveckling och nyttjande av Nationalstadsparken samspelar. Stockholm måste få växa och i det sammanhanget går det inte att låsa in all nuvarande grönmärk i kultur- eller naturresevat.

I många fall har det visat sig att införande av resevat har begränsat invånarnas möjligheter att använda områdena, och också inneburit att områdena ändrat karaktär på ett sätt som varit negativt, t ex i form av förbuskning.

Vi står bakom förvaltningens synpunkt att i stället behöver en fördjupad översiktsplan komma till stånd och att en långsiktig skötselplan behöver utarbetas.”

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2005:65

2005:65

Motion av Åsa Romson m.fl. (mp) om Nationalstadsparken - ta vara på Stockholms pärla

Dnr 304-4414/2005

I höst är det 10 år sedan Nationalstadsparken fick lagligt skydd. Det rika kultur- och naturlandskapet, Haga-Brunnsviken och norra och södra Djurgården är en av Stockholms riktiga pärlor och en stor tillgång för staden. Trots detta har det på tio år tagits få beslut för att tydliggöra skyddet och utveckla nationalstadsparken.

Park- och naturlandskapets värden för Stockholm som besöksstad och för dagens och morgondagens stockholmare är ovärderligt. Men dessa värden kan gå förlorade för all framtid vid ovarsam planering och omedveten hantering. Idag hotas Nationalstadsparken att steg för steg förminskas och stora värden gå förlorade. Flera exploateringsprojekt har de senaste åren kommit fram utan att någon tydlig planering av hur park- och naturlandskapets ska tas tillvara. Så kan det inte fortsätta, vi föreslår att ett antal punkter genomförs:

- *Nytt besökscenter och utomhusmuseum i Haga*

Haga-Brunnsviken är ett av världens bäst bevarade Gustavianska parklandskap och ett mycket uppskattat besöksmål för både stockholmare och besökande. Området kan fungera ännu bättre som ingång till hela nationalstadsparken och den populära men idag lite undanskymda visningsverksamheten runtom Brunnsviken utvecklas. Det Gustavianska parklandskapet kan mycket väl bli Sveriges utomhusmuseum för Gustaviansk kultur.

- *Gångbroar och eko-passager*

Lidingövägen, Roslagsvägen och Värtabanan gör att strövande djur och människor får svårt att ta sig mellan nationalstadsparkens olika områden. Det be-

hövs broar och passager så att och rekreativsmöjligheterna och naturens viktiga spridningseffekt stärks. Låt inte en ökad biltrafik diktera villkoren för parklandskapet utan planera så att barriärerna överbryggas.

- *Skydda strategiska miljöer och spara ekarna*

Nationalstadsparken har sin 'smala midja' mellan södra och norra Djurgården där parken går genom delar av Hjorthagen – Starrbäckringen – Gärdet. Här är det extra viktigt med spridningsvägarna för växter och djur. Ekar och andra ädellövträd är av strategisk betydelse eftersom de är livsmiljöer för många arter. Oavsett om träden står i gatumiljö, eller i trädgård har de en viktig funktion. En ordentlig skötselplan och ett skydd som naturreservat behövs för hela nationalstadsparken, men för "midjan" bör den kompletteras med tvingande regler om tillstånd för att såga ner träd.

- *Gör grus till gräs*

Äldre industrimark omvandlas nu i snabb takt även i nationalstadsparken. Nya byggnader ska planeras i in park- och landskapsmiljön och marken även användas för att stärka natur- och rekreationsvärdena. I Albano och Norra Station som nu omvandlas behövs grönska efter alla år av grus och betong!

- *Bygg hänsynsfullt i kantzonen*

Nationalstadsparken är en del av staden, och samtidigt en del av landet. Gränzonerna är känsliga och samtidigt viktiga både estetiskt och ekologiskt. Att skärma av parken med en ogenomtränglig bostadsmur likt ett Central Park vore fel. I stället kan en spännande arkitektur på ett hänsynsfullt sätt möta parklandskapet och ge utrymme för att växter, kryp och fåglar kan spridas och berika staden.

Nationalstadsparken ger Stockholm en historisk förankring både i landskap och i byggnader. Den ger biologisk mångfald till hela staden och är en del av de gröna kilarna. Den kan erbjuda lugn och tystnad nära tillgängligt för stadens boende och miljöer för, friluftsliv, nöje och livsnjutning, mer än någon annan existerande huvudstad. Nationalstadsparken är väl värd att ta god hand om, innan det är för sent.

Vi hemställer därför om att

1. Nationalstadsparken inrättas som natur- och kulturreseptat för att skydda strategiska biotoper och kulturlandskap
2. den ovanstående principer följs i arbetet med den strategiska översiktplanen, och att en skötselplan med långsiktig inriktning tas fram

3. trädfällningslov införs i detaljplanerna i området mellan Södra och Norra Djurgården
4. s k ekodukter och sociodukter planeras in och iordningsställs vid Lidingövägen, Värtabanan och Roslagsvägen
5. Stockholm verkar för att Haga – Brunnsviken utvecklas som Gustavianskt centrum och utomhusmuseum.

Stockholm den 17 november 2005

Åsa Romson

Cecilia Obermüller

Per Bolund